

V nejpřísněji chráněné lokalitě Pekelmeer se vyskytuje až 20 000 plameňáků karibských (Phoenicopterus ruber).

Bonaire – pouhý ostrov v Karibiku?

Zdeněk Patzelt

Dva nejčastější přívlastky přidávané k názvu ostrova naznačují, že Bonaire je mnohem více než jen pouhý ostrůvek v Karibiku. Milovníky podmořského světa nenechá chladnými často používané označení, že je jedním z nejlepších míst k potápění na světě. Ještě zajímavější je skutečnost, že si získal uznávanou pověst nejekologičtějšího přístupu k ochraně přírody v celé karibské oblasti.

Turistický ruch předurčuje život ostrova

Bonaire je autonomní součástí Nizozemských Antil, tvořených třemi ostrovy – Aruba, Bonaire a Curacao. Na ostrově o délce 40 km, šířce do 8 km a rozloze pouhých 285 km² žije asi 13 000 obyvatel, z nichž necelé dva tisíce obývají hlavní město Kralendijk. Nejvyšším vrcholkem ostrova je Brandaris s 241 m n. m., podnebí je na celém

ostrově horké a suché, s průměrnou roční teplotou kolem 28 °C, stejná je i teplota vody v moři. Většinu území ostrova budují sedimentární horniny jako vápence, pískovce a slepence, pouze malou část na severu tvoří vulkanity. Ještě donedávna byla pro obyvatele hlavním zdrojem obživy výroba soli z mořské vody a produkce místní ropné rafinerie, ačkoli obojí pokračuje dosud, dnešní vývoj již zcela určuje cestovní ruch. A to i přesto, že ostrov se svými asi 40 000 návštěvníky ročně leží

zatím mimo hlavní oblast turistického zájmu. Naprostá většina návštěvníků ostrova je totiž úzce zaměřena na potápění a stejně jednostranně je zacílena i turistická infrastruktura.

Vzorový přístup k ochraně přírody

Ochrana přírody je na Bonaire patrná na každém kroku. V osídlených místech je výstavba podřízena ochraně krajiny a nové stavby jsou citlivě zasazeny do svého okolí.

Moře obklopující Bonaire, včetně blízkého ostrůvku Klein Bonaire, tvoří od roku 1979 Bonaire National Marine Park (o rozloze 27 000 ha). Chráněn je korálový ekosystém od vodní hladiny do hloubky 60 m, součástí ochrany je nejenom korálový útes, ale i porosty jednoděložných rostlin rodu *Posidonia* a pobřežní mangrovové porosty. V rámci Coral Reef Action Network (ICRAN) představuje Bonaire ukázkové území vzorového přístupu k ochraně přírody v celém Karibiku, kdy chráněné zájmy ochrany přírody jsou udržovány v bezpečné rovnováze s komerčními a rekreačními zájmy. Veškeré využití musí být nedestruktivní a při potápění je zakázán jakýkoli přímý kontakt s korálovými útesy i jejich flórou a faunou, povoleno je pouze se dívat. Zakázán a přísně kontrolován je také vývoz jakýchkoli přírodnin pocházejících z moře, přestože se například na plážích místy hromadí takové množství obrovských lastur, že je nutné vysbírávat je na hromady, aby se o ně turisté při chůzi neporanili.

K hlavním problémům péče patří mimo jiné šíření indo-pacifického invazního rybiho druhu perutýna ohnivého (*Pterois volitans*), do jehož redukce je prostřednictvím programu neziskové nevládní organizace STINAPA zapojena i potápěčská veřejnost. Tato dravá

a jedovatá ryba dnes působí v karibské oblasti velké škody na populacích místních druhů a je zajímavé i varující, že do karibských ekosystémů se perutýn dostal v roce 1992 na Floridě, když hurikán Andrew poškodil soukromá akvária ve zdejších oceanáriu, ze kterých jich uniklo pouhých šest kusů.

Na pevnině se pak v severozápadní části ostrova nachází Washington National Park Slagbaai (5 643 ha), ve kterém je od roku 1969 chráněno prostředí výskytu endemických a ohrožených druhů, zejména papoušků, plameňáků, leguánů a hmyzu. Jedná se o první chráněné území v Nizozemských Antilách. Typická je zvlněná krajina se skalnatými pahorky porostlými keři a kaktusy, zdejší písčité pláže patří k nejdůležitějším místům výskytu všech čtyř druhů mořských želv osidlujících Karibik. Národní park zde z části vznikl na místě někdejších koloniálních plantáží, a je proto zároveň historickým a kulturním dědictvím ostrova.

Na ostrově prakticky není území, které by něčím nezaújalo. Celkem pět zdejších lokalit tvořených mořskými lagunami a slatinnými bažinami s mangrovovými porosty je zahrnuto do celosvětové sítě mokřadů chráněnou jako mokřady mezinárodního významu. V nejprůběžnější chráněné lokalitě Pekelmeer

(striktně přírodní území, odpovídající podle IUCN kategorii I) se vyskytuje až 20 000 plameňáků karibských (*Phoenicopiterus ruber*) a jedná se tak o jednu z nejdůležitějších lokalit jejich výskytu na světě. Na východním pobřeží se nacházejí jeskynní systémy s krásnou výzdobou a vidět zde lze původní malby někdejších domorodých obyvatel ostrova. Pouhý jeden kilometr vzdálený neobydlený ostrůvek Klein Bonaire je proslulý potápěčskými lokalitami, mokřady a slanými jezírky s výskytem plameňáků a oslnivě bílými plážemi s populacemi mořských želv.

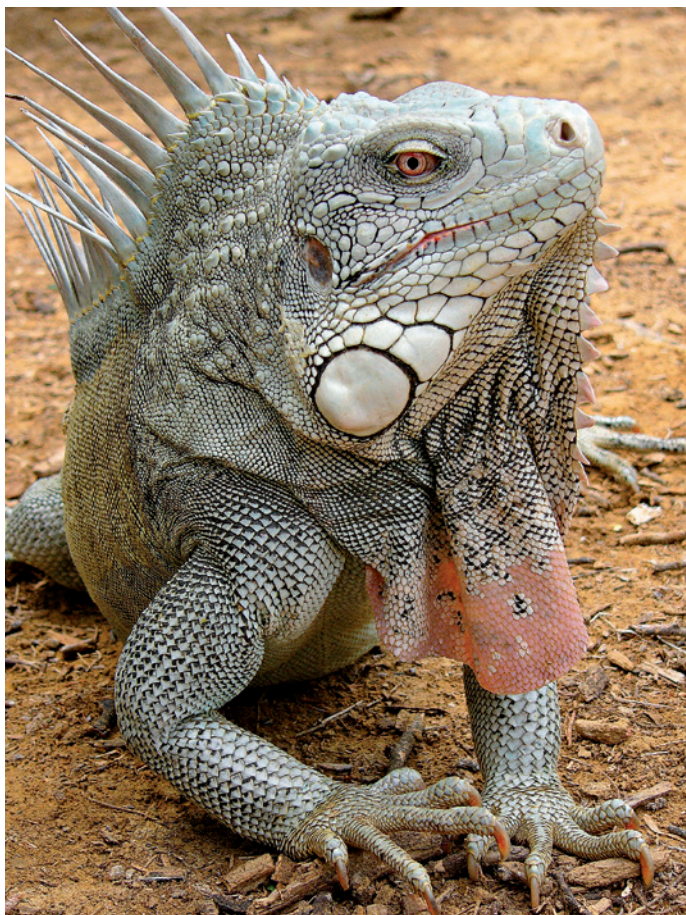
Péči o národní parky a ramsarské lokality na Bonaire zajišťuje pro místní vládu nezisková nevládní nadace STINAPA. Je sympatické, že činnost nadace vychází z předpokladu, že ostrov je ekonomicky závislý na udržitelném způsobu využití přírodních zdrojů, nikoli z utopické představy udržitelného rozvoje a růstu.

Fotografie Zdeněk Patzelt

Autor je hydrogeolog, konzultant v ochraně přírody a cestovním ruchu

ZDROJE INFORMACÍ

<http://www.bmp.org/>
(Bonaire National Marine Park)
<http://www.stinapa.org/>

Leguán zelený (*Iguana iguana*) ve Washington Slagbaai National Park

Pro severozápadní část ostrova je typická zvlněná krajina se skalnatými pahorky porostlými keři a kaktusy.